

A' GAZDAG ÖRÖKÖS.

SÜMEGI-TÜL.

(Vége.)

Itt ismét átusztunk egy időszakot, azt tudnillik mellyben Domonkos, az urfi, fölneveltetik; ezzel nem akarjuk az olvasókat untatni, hiszen sokkal bőlebbben tudják a' nevelés, a' finom és józan nevelés elveit, mint hogy itt vagy leczkékre szükségük, vagy a' nevelés folyamát hallgatni kedvük volna; átme gyünk inkább egy sokkal érdekesebb tárgyra.

Azon esztendőben, midőn a' pénzt kölcsön vették föl utazhatásra pótlékul, a' jég minden jószágát elverte, következőleg a' kölcsönt nem lehetefizetni, sőt nagy örömben, hogy végre csakugyan adott nekik az ur isten egy gyermeket, még pedig fiut, több pénzt is vett föl Leleszi ur. A' gyermek, az egyetlen gazdag örökös nevedék, neki méltó nevelést adva, mert már akkor is volt finom nevelés, nem kelle a' most már gyermekkel megáldott boldog szülőknek azon aggódniok, kire fog a' vagyon szállni? Kinek a' fensőbb körökben szerencséje születhetni vala, az nem fog azon csodálkozni, hogy midőn Leleszi Domonkos urfi már jól kifejlődve derék ifjúvá nevedett, 's mindenféle a' gazdag örökös névvel nevezteték, egy kis adóssági teher szokás szerént, mert ez igen régi ősi jó szokás mint a' történetek bizonyítják — nyomta az öreg Leleszi Gábor jószágait, de ez őt legkevesebbé sem aggódtatá — egyetlen fia levén csak, — 's nem is lett volna jó dolga e' csekélység miatt töpreknednie.

„Domonkos fiam ma holnap husz esztendő lesz — így okoskodék a' 70 éves öreg —; ő egyetlen gyermekem, kit mindenütt a' gazdag örökösnek nevezgetnek, szép termetű, csinosodása is csak van, tudománya az ő körülményéhez képest elég, jól, igen jól házasodhatik, majd kifizetheti azt a' néhány ezer forintnyi adósságocskát, vagy ha ki nem fizeti is. Beteszem őt minélelőbb valamely jól jövedelmező hivatalba; ha pedig nem volna kedve erre, gazdálkodjék. Most végzi a' törvényt, talán még a' censurát is letétem vele ha élek, (igen jó erőben volt még nagy idejéhez képest) hogy annál több rangja 's tekintete legyen, hogy majd. ' Midőn így magában beszélgetve fölalá sétála szobájában, az ajtón kopogtatnak, 's e' következő tar-

talmu levelet nyújtják át neki, 's fia iránti tervezését nem végezhetette el:

„Kedves apám! én beleunván a' tanulásba, katonává lettem. A' katonai élet nem utolsó, azért hiszem hogy nem fogod lépésemet kárhozthatni.“ (— Igen sajnálom, hogy bizonyosan nem tudathatom az olvasókkal, valljon te-zte e apját Domonkos, vagy uramatyázta; 's ne gondolja valaki hogy ez haszontalan megjegyzés, mert sok olvasónó bizonyossággal kimondaná ítéletét a' derék katonatiszt — mert ő egyszerre azzá lett — miveltségéről; én csak gondolom szerint tevém, mivel a' levél régisége miatt éppen a' czimzett helyek 's szavak ki vagynak szakadozva, 's olvashatlanok; másikk, mit szinte sajnálók az, hogy nem tudathatom a' szép olvasónókkal, valljon huszártiszt volt e Leleszi Domonkos, vagy pedig uhlánus, vagy más valami —) „Te ugyan másképp gondolkodtál felőlem, — így szól tovább a' levél — neked más kinezéseiteid voltak, hogy t. i. mint egyetlen fiad a' gazdálkodást folytatnám majd helyetted, 's megházasodnám; de hiszen itt is megházasodhatom, a' mi pedig a' gazdálkodást illeti, folyhat az, akár vagyok én otthon akár nem, mindegy; egy alkalmas tisztartó majd folytatja. Elvárom e' váratlan tudósításomra teendő válaszodat, vagyok engedelmes, de tanulni teljességgel már nem szerető fiad Domonkos.“

Meg volt e az öreg Leleszi Gábor ur ő nagysága fia levelével elégedve, bizonytalan; de hogy a' jószágain fekvő adósság nevedett, annyi bizonyos.

Néhány évig szolgált Domonkos, aztán nyugalmaztatá magát. Sokat pallérozódott ő mint katonatiszt — noha már azelőtt az iskolákban is rendkívül kimivelte magát — de főkép a' szépnemmel, vagy akarám mondani, nőnemmel bánásmódot csudálandó tökéletességre vitte. Ennek következtében nem vala a' vidéken dámai multság, honnét Domonkos a' mindenütt hódító 's dicséretekkel halmozott kedves Leleszi Domonkos elmaradhatott volna. Sőt nem csak a' vidéken, hanem a' honnak majd minden vidékén megszokott ő fordulni, 's igen természetesen örömmel fogadtaték, 's mindenütt győzedelmeket arata. Ez mutatja nagy eszét, ő tudta, hogyan lehet legkönnyebben élni; ezt ő sok-

kal kényelmesebb életmódnak találta, mint a' katonáskodást. Ő tulajdonképpen nem volt már katoná, de mégis a' rend egyenruhájában járt szüntelen. Azt mondják, hogy ezt azért tévé, mivel a' jó izlésű némberek az ilyen ruhás férfiakat sokkal inkább tudják szeretni, de én azt nem hiszem, 's más vélekedésben vagyok a' szépnemről.

Szép tavasz volt, Füredre sok vendég gyült össze, természetesen innét Leleszi Domonkos nem maradt el. Ő az ide gyült egész társaságot már azelőtt ismérte, csak egyet nem, ez Horgasi Sára kisasszony volt. Sára kisasszony igen szép volt, olly szép millyet még maga Domonkos sem látott soha. Mindenek töle kérdezték, kicsoda ama' szép lányka; mert föltették, hogy neki kell ismernie, minthogy szokása volt mondani, hogy egy szép lány sincs a' hazában kit ő nem ismerne. Most egy kissé mérgelődött nem szolgálhatván a' kíváncsi tudakozóknak, de hogy addig nem nyugodott meg, míg ki nem tudá és ismeretségebe nem jutott, föltehetik az olvasók.

Az új ismeretség megtörténvén, Leleszi Domonkos Sára kisasszonyba szerelmes lön. Soha sem szeretett ő még; csak most legeslegelőször! — Minden eddigi ismerőseinek — szeretetteinek nem mondhatni, mert most szeret legelőször — képei kitöröltettek emlékezetéből, csak Horgasi kisasszonyé lebegett szüntelen előtte.

Igen hülének kellett volna Domonkosnak lennie ha Horgasi Dávidnak — mármint jövőd ipának — gyöngéit ki nem tanulta volna, pedig ő nem levén hüle, hanem mint nyugalmazott tisztből illik, életre való 's eleven volt. Mindent szorgalmasan mellőzött, mi arra adhatott volna okot, hogy ő talán nem is reformatus. — Itt szükségesnek tartom az olvasókat arról világosítani föl, hogy Horgasi sok egyéb gyöngéi közé tartozott azon elhátározása, hogy lányát sohasem adja másnak nőül, csak reformatusnak, t. i. ő is az vala. — Az ismerettség tartott, a' viszonos szerelem pedig mindig lángalóbb lett, nem csoda, mert hiszen Domonkos most szeret legelőször.

Szerencsétlenség, melly a' szerelemben akadályul nem szolgálhatott. — Horgasi ur valamiképpen megtudta, hogy Leleszi urfi romano-catholicus. Ennek következése az lett, hogy szép szerivel

tudára adatek, hogy a' látogatásoknak véget veszen, mit ő teljesített is; de hiszen mirevaló volna az irás, ha ott nem tudnák hasznát venni, hol leg-szükségesebb?

A' levelezés szerelmeseink közt annyira ment, hogy Domonkos rávette a' kiszasszonyt arra, hogy titkon megesküdjenek, 's végre elszökjenek. — Itt ismét kénytelen vagyok az olvasónóktól engedelmet kérni azért, hogy bizonyossággal nem tudathatom, vajjon megerőtetésébe került e Domonkosnak a' kiszasszonyt e szörnyü merényre birni, vagy pedig magának is vala hajlandósága? Én ugyan azon véleményben vagyok, hogy Sára kisasszony forrón szerette Leleszit, azonban az elszökésre mégis csak Domonkosnak összehalmozott fontos okai birhaták; mást a' szemérmes nőnemről föl nem tehetek. Az is nagy csorbát ejt elbeszélésemen, hogy Domonkosnak egyetlen egy levelét sem kerithetém kézhez, mellyekben Sárát olly hatalmasan tudá részére hódítani.)

Az összekelés megtörtént, mint már fölebb észrevehette a' figyelmes olvasó, azon reménytől kecsesgetve, hogy majd a' megtörténteket meg nem másíthatván, Horgasi ur vallási gyöngeségét megismerve kegyembe fogadja az atyai akarat ellen cselekvő lányt. — Első szerelmükben semmi vágyásuk nem vala; a' jogaiban is édeseknek érezték volna a' mézes heteket. —

Talán régen kellett volna tennem, mi még csak most következik. Az olvasónók meg nem barátkozhatnak e' regénytelen Sára névvel, 's nem hihetik hogy szép lehetett, mert hiszen még soha egy regényben vagy elbeszélésben sem olvashatának illyet — úgy mondanak; — de bizonyossá tehetek mindenkit, hogy Sára, szép, igen szép volt. Tanusítja azt Leleszinek izlése, mert olly urfi mint ő, valamelly közönséges szépségbe nem szerethetett volna.

Horgasi ur megátalkodott levén nem engesztelődött meg, tehát az új pár kénytelen vala egy kis nyomoruságban sinylődni a' mézeshetek elmulta után. A' rossz világ azt regéli azon a' környéken, hogy Leleszi Domonkos csak fél évig lakott szeretett nőjével, 's hogy aztán elhagyta volna; de én azt nem hiszem, hanem csupán rágalomnak tartom; mindig vannak a' derék embereknek rágalmozói,

's boldogoknak irigylői. Azon szép 's ártatlan lánykák, kik talán e' sorokat olvasandják, ne engedjék magokat a' rossz világ rágalma által elijesztetni; hanem bátran ragaszkodjanak szívök vonzalmánál fogva illy deli ifjakhoz, millyen Domonkos vala. Milly büszkén sétálhatnak illy hősfiak oldalai mellett!!! —

De miért nem ment az új házaspár, a' gazdag örökös szeretett nőjével, Leleszi Gáborhoz miután összekeltek? miért nem vitte a' derék Domonkos nőjét gazdag örökségébe, tulajdon jószágára? miért kelle nekik sinlődniök? ezt kérdi talán a' szép hitvesen szánakozó ifju, vagy Leleszit sajnáló olvasónő, ki a' történetet eleitől fogva figyelmesen kísérte? Éppen azon mérgelődöm én is, azért bosszankodom magam is Domonkosra; de ez titok marad örökre; legfőlebb is gyanakodhatni; bizonyosan megtudni lehetlen. Az en gyanum az, — egyébiránt igazán megvallva félek gyanakodni, mert milly sok rosszat szült már a' gyanakodás, de ha meg kell lennie — az én gyanum mondom az, hogy rettenetes változáson kellett a' Lelesziek jószágainak átmenniök, talán ad-ös-ság — már csak kimondom, ha megmondottam, talán adósság miatt foglaltattak el. ~~Ha~~ ~~nyetek~~ érdemes olvasók mit gyanítanak?

Abbul, mi még elbeszélésünk végén következnek, némellyek azt gyanítják, hogy Leleszi Gábor nem jól nevelé vagy nevelteté egyetlen gyermekét, a' leendett gazdag örököst; de fájdalom, illy rágalmazók 's derék emberek becsületében gázlok mindig voltak. Majd bizony Leleszi ur nem neveli ám egyetlen gyermekét, midőn neki mint gazdag családnak elég módja vala azt tenni. Én kötelességemnek ismerem őt védelmezni; ő mindent megtett, mit a' gyermek csak ohajtott, legkevesebbet sem tagadott meg tőle. —

Hideg novemberi esős reggel volt, 's ha az olvasók már fölébredve az ablakon néznének ki a' kellemetlen időbe, egy némbert pillantanának meg — de azon időbe 's városba kellene magukat az olvasóknak visszavarázsolni, melly itt értetik — az utcán menni, kit szorgos dolgai korán kiszétnek ágyát elhagyni. L* városban történt ez, mintegy tizenhárom évvel később a' boldog Domonkosnak Sárával összeköttetése után. A' némbert

nehezen haladhatott az alkalmatlan sár miatt. Egy sikátorbul a' fő utcára tér ki, hol már nagyobb zaj és csörgés hallatszott. Oda érve látja, hogy a' békózott lábu emberek sártsöpörve össze, okozák a' zajt. E' nő mindenkor sajnálkodva ment el illy szerencsétlenek mellett; — most is. A' békózottak közül egyik kalapját emelintve krajezárt kért a' mellette elmenő némbertől. Ez megáll, 's oda nyujtva neki: Szent isten! ez Domonkos, a' gazdag örökös, — kiálta fel fájdalmasan a' nő.

IRÓI ÉLETRAJZ.

ÖNMAGÁ-TUL.

Én a' mult század végén, 1790ben születtem L.n Temesmegyében a' Maros partján. Atyám a' vidéken gazdag embernek tartatek, de én bizonyossággal nem állithatom, hogy valósággal gazdag vala e, annyi bizonyos, hogy három faluban — mennyire emlékezem — a' lakosok őt földes uroknak mondták, 's e' faluk egyikében udvarháza is volt. Ott éltem tizenegy esztendő koromig, majd egyik, majd másik jószágon, változtatva.

Utolsó gyermeke valék szülőimnek, de hármunkon kívül minden testvéreink korán elhaltak. Bátyám, mint első szülött, kit egyedüli örökössé tenni atyám magában elhatározta, születésekor huszonnégy éves elmúlt volt, 's természetesen iskoláit már elvégezte; nővérem, bátyámnál ifjabb, bezenelt esztendő apácza vala akkor. Atyám öregeske, de anyám, mint második neje, még fiatal asszony levén, sok izetlenségre adott alkalmat. Bár gyermek valék még csak, de annyit észrevehettem, hogy nem legboldogabban éltek együtt.

Irántam legkevesebb szereteti jelt sem bizonyított atyám, mintha nem is az ő tulajdon gyermeke lettem volna. Gyakran olly czimkkel tisztelt meg, főkép midőn megboszonkodott, millyeneket nem sajtát, hanem idegen gyermekeknek szokás osztogatni. Szóval, apám kedvence nem valék, a' mi több, még anyám is csak felve 's alattomban bizonyítá irántomi jobb érzéseit, mivel apám nem igen szelid természetűnek látszván lenni, anyám iránt kevés gyöngédséggel viseltetett. Annyi jót tettek velem, hogy a' falusi iskolákba eljárattak főlebb már említett tizenegy éves koromig, hol egy kevéssé olvasni és írni megtanultam. Eleinte egy kis jelét ugyan adtam elméleti tehetségemnek, de minthogy apám azt bennem megismerni nem tudta vagy nem akarta, későbben abban hagytam, 's gyakran iskola helyett a' Maros mellett vagy benne fürödve töltöttem az időt. A' mester nem vett kérdőre, mivel tapasztalhatta, hogy apám éppen nem nagy gondot fordított rám.

(Folytatása következik.)

HIR - KALÁSZOK

az élet földéről.

Kemenes, tavaszutó 18ikán 1838. Mult hónapban kegyedhez intézett aprólkés hireimet örömmel olvasásim lapjaiban, 's szándékom vala nyomon ismét újjakkal kedveskedni, azonban viszonyim utra készletének, 's most visszakeresztmikor elavultaknak gondolom már azokat, mik előbb, legalább résznyire, érdekes újdonságok lehetnek volna. Melőzőm tehát a' sajátnevi tolvajlás körülményes leírását, melyet nyírádi emberen, egy 62 éves ósz gonosztevő követett el, a' szegény jobbágnak ökreit szomszédja igájában, ugyan a' megkárosultnak szekerébe fogván, 's így vidékünkre fölutazván, hol azonban, a' mindenütt utba igazított keresők által csakugyan elfogatók; hallgatók továbbá azon mulatságokrul 's hangászatokrul, melyek az árvíz által megkárosultak fölségítésé végett, Szombathelyen, Kőszegen, Sárovarott, sőt közbirtokosságu egyes helységeken is szép sikerrel, azaz tetemes haszonnal intéztettek; csupán a' legközelebbire ohajtom kegyedet figyelmeztetni, mely jövő hónap 4ikén e' tájékon, a' bucsujárásokrul annyira híres Kis-Czelben a' korona czimű vendégfogadóban fog tartatni. Annak idejében nem mulasztandom el róla, részletes tudósítást adni; azonban, ismervén megyénknek felebaráti szeretetben gazdag szellemét, 's különösen e' vidékek minden szép 's jónak megismerésére 's követésére kész hajlandóságát: szinte előleg is kezeskedhetem, hogy mind esnira 's diszes rendezettségre, mind pedig a' szándéklott czél megközelítésére nézve, egyik legkifünőbb lesz mind azok közül, melyekben megyénk férfiai 's hölgyei, rendeltetésük kettős czéljának, az önmagokat és másokat boldogításnak, ünnepélyesen áldozhatnak.

Győrött tavasz hó 21kén 1838.

A' vízarádás által károsult budapestiek szenvedésének enyhítésére városunk nem vala utósó segédkezett nyújtani, mert alig érkezék meg hozzánk a' szerencsétlenség híre, azonnal kenyérral terhelt hajót bocsátánk le, de az csak rögtöni kevés segedelem vala. Még nem tartá azt városunk részéről elégségesnek, hanem legközelebb némelly szebb érzésű honfiak a' szenvedő emberiség iránt keblükben táplált szeretet sugallásául indítatva több mükedvelőkkel szövetkezve két remiut adtak. Jövő vasárnap, azaz e' f. h. 27kén táncmulatságot adandnak, mellyel sorsjáték lesz az összekötte; 's az ebből bejövő haszon a' budapesti károsultaknak küldeték. A' segedelmi mennyiséget természetesen előre még nem tudhatni, de bárminél több jöjjen össze. Vajha, éreztethetném az adakozhatókak milly édes a' jótétemény gyümölcse, vagyok. 'stb.

Pest, tavaszutó 25ikén 1838. Városunk vidámabb, életzajos alakot ölt magára a' közel vásárt jó-előre látogatni jövő vidékiek által. Hidankon egymást érik a' jövő menő, hozó és szállító-társzekerek, közben porlep-

te hintók 's kicsinosított budapesti bérkocsik által tartitva, melly utóbbiakból boszkonkodólag tekintget ki némelly ugránsi divathős, azon lassuság miatt, mellyel, bérkocsisának a' gerendával választott hidon ballagnia kell, sehol senkit el nem kerülhetvén. Így vége némelly mulatságnak, mi szerint gyakran megfutamatékat a' szegény gyalogoló. Ujra éledésének pillanata szinte elérkezett már; a' tervek, mellyek szerint omladványiból fölemelkedni, — elkészítvék, 's néhol már megkezdék az építést is, természetesen szilárd építési szerekbül; a' város általános biztosítása felül az árvíz ellen azonsbn, még, legalább köztudomásra, semmi elhatározás nem jutott. —

Budán a' ráczváros fölött mult éjel tűz ütött ki egy csürben, 's nagy mennyiségű takarmányt hamvasztá el.

Itt egyébiránt a' tavaszi életnek sokkal virítóbb nyomai vannak mint Pesten. A' vár-oldal régibb 's ujjonon ültetett akáczfái, az ösödökbül főnvölve kertmaradványok és a' kicsinben nagyszerű új-szerkeztű kertek, mellyek a' Kristina-es viziváros hegytövé házainak csaknem mind egyikét díszesítik: nem csak nyájas tekintetet, hanem egyszersmind egészséges léglőrt is varázsolnak e' halmokra szórt város fölé. Mennyire kedvelik ennek lakosi a' természetet, kitetszik abból, hogy a' szabad ég alatt már tavál megkezdett német szimuntatványokat, ez évben is pezsgve látogatják, holott a' színházban, a' falak között, igen igen gyéren jelentek meg. E' budai színtér (arena) példájára a' pesti német játékszínigazgató, Schmid, is ugyanazt szándékozik nyitni a' pesti városligetben, melly azonban a' belvárostul rendkívüli távolsága miatt koránsem számolhat annyi nézőre, miatt mennyit különben Pest német-ajku lakosibul várhatna.

Pest, tavaszutó 28ikán 1838. Tegnap, azaz f. h. 27ikén kisértük síri nyugalomra a' rövid betegeskedése után, végrendelet nélkül 25ikén elhunyt P e r g e r J á n o s h. h. ügyész, m. t. társ. r. tagot, 's több nevezetű táblabíráját.

VIRÁGNYELV.

Garay- és Kunoss-tul.

Barackvirág.

Gyönyörrel tölti éked

A' szemet,

Lángítja tisztességed

A' szívet.

(kajszin.)

Nem hibám, hogy a' minőt te kedvelsz,
Olly kedélyben engem soha nem lész.

(őszi.)

Kellemidhez szebb tulajdon járul;

Minden ismer, — szíved jószágául.

Figyelmeztetés. Folyóiratunk második évnegyedének közeledésével, figyelmébe 's szíves pártfogásába ajánljuk azt a' n. é. közönségnek. Új előfizetőinknek, a' szokott díjért, még szolgálhatunk lapjainknak teljes számban fönmaradt néhány példányából. Megrendelhetők lapjaink évnegyedenként helyben 2 forint 30 kr. postán 3 ezüst forintjával, minden kir. postahivatálnál, legbiztosabban pedig Pesten Eggenberger és Heckenast könyvárusoknál, 's a' Leopold-utcazi Rottenbiller-ház 2ik emeletében

a' szerkesztőségénél.